

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Pactis. Consilium L.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

Nam agendo ex huiusmodi promissione, sine actione licet instruere dicendi sunt. Deinde quod rem exade perpendendo, in executione huius rei deprehendatur par delictum stipulantium & promittentis; ex hac nimirum consideratione, quod non proponatur inter Boatinum & Seiam matrimonium saltem clandestine & de facto contractum fuisse. Inde enim consequitur, nec de facto qui sem impletam fuisse causam, ob quam promissio facta dicitur: ita ut hoc casu sit, quod Caix & Seia imputetur, cur omisso matrimonio per stuprum Beatia adhererint; idque maxime, si detectus prius fuerit status dicti Boatini, ex quo iam tunc intelligere poterant & debebant cum ipso ius connubij esse non posse, & inter ipsos legem seu conventionem dici non potuisse, ex qua promissa propter nuptias exigi possent. *Et si necesse de donat. inter vir. & uxorem.* Sin vero de facto forte contractum fuerit matrimonium, vel per interpositionem Sacerdotis, vel ex secuta copula, propter antecedentem aliquam promissionem futuri matrimonij, cap. 1. qui fidem de spons. & marim. nihil postior erit petitionis causa, propter vitium clandestinitatis, quod quoad hic conjunctos inducit presumptionem male fidei, & scientie impedimenti, c. cum inhibiti. de clandest. de spons. §. 1. quemadmodum etiam iurum statutarium seu consuetudinarium non debetur alteri tri conjugum, qui clandestine matrimonium contraxerunt. *Augul. in. Beronius q. 107. Hostien. in Summa tit. Quis filij sui legatum §. 2. & tit. De clandest. de spons. §. fin.* Ita ut quoquo res vertatur, certissimum sit, prefatam Seiam non esse fundatam, ut ex proposita actione quicquam obtinere possit; multoque minus ratione interesse, quod praetendit, de amissa occasione trium nullum dyctorum propter hoc stuprum ac simulatum matrimonium; ob id, quod sua culpa in id se coniecit; quae rebus adhuc integris, detecta condicione Boatini, pedem referre potuisset, & minime debuisse clandestine peccando in ea etate (qua ad concubitum viri idonea, ignorare non potuit se peccare, c. 1. de delictis pueror.) se corream delicti facere; ita quod sibi imputare debeat damnum, in quod sua culpa incidit, l. qui occidit §. in hac ad Legem Aquil. cum nemo ex improbitate sua actionem sibi pariat, l. itaque fallo de furtis vel ex suo delicto conditionem suam meliorem faciat, l. non fraudantur §. nemo de reg. iuris. Cum aliqui exorbitantia huiusmodi promissionis in ipsum Boatinum non cadat, ut superius dictum est; quae in omnem eventum restringenda esset ad fines & limites, de quibus paulo ante diximus; quia ad summum & extremum, quod Seia cum suo marito obtinere poterit, existant in moderata quadam summa loco dotis, propter illatum stuprum.

De Pactis

SUMMARIVM.

Pactum super fructibus in absentia percipiendis.

1. Dictarum dinumeratio in delegationibus quomodo facienda.
2. Delegatio causa in qua dioecesi fieri debeat.
3. Fructus beneficii vendi possunt.

Conf. Wamf. Tom. I.

4. Simoniacum non est pro remuneratione aliquid dare.
5. Concessio perpetua de percipiendis fructibus in absentia est illicita.
6. Intellectus c. ult. De rescript. lib. 6.
7. Beneficia personalem residentiam non requiruntia possessoribus in absentia concedunt fructus.
8. Remuneratio loco fructus beneficii absenti permitti possunt.
6. Concessioni gratiose Capitulum non cogitur perpetuo stare.

CONSILIVM L.

AD quaestiones, quae pro parte D. Ioannis van Vergelwegen super controversia, quam habet cum Decano & Capitulo Collegiae Ecclesiae Sancti Walburgis oppidi Furnensis, proponuntur, ordine respondendo, & primo ad illam quaeritur, an citatio per Reverendissimum Episcopum Ipreensem delegatum Iudicem Apostolicum adversus dictum D. Ioannem Bruxellis in alia dioecesi residentem, decreta & executioni mandata, iure subsistat, dictumque D. Ioannem ad comparandum, & iuri litendum, constringat, non obstante, quod oppidum Bruxellense ab Iprensi civitate ultra tres dietas distare videatur, ultra quas virtute rescripti Apostolici, multo minus eius Legatorum, quis coram delegato iudice citari & conveniri nequit, c. nonnulli de rescript. c. Statutum §. Cum vero sub finem de rescript. lib. 6. paucis responderetur in constituendis dietis, ad illarum debitum concursum vel excessum, non inspiciendum esse locum, ad quem quis citatur, seu unde evocatur, sed extremos fines utriusque dioecesis, tam evocantis quam evocati d. §. Cum vero, in verbis, a fine sua dioecesis, ita ut, si illa, seu extrema pars dioecesis Iprensis ab extremo fine dioecesis Mechliniensis (sub qua est Bruxella) non distat ultra tres dietas, recte ex dioecesi Mechliniensis vigore rescripti Apostolici fieri possit citatio & evocatio in dioecesi Mechliniensis commorantis.

Verum alio respectu, certiorque ratione potest haec citatio oppugnari, & nullitatis argui ex nullitate & inutilitate rescripti Nuntij Apostolici: quae in eo constituitur; quod per constitutionem Bonifacii Papae VIII. in d. c. Statutum §. Cum autem Actor, constitutum sit, quod, cum Actor & Reus sunt diversarum dioecesium, Actor debeat adversus suum Reum impetrare rescriptum, non in sua dioecesi vel civitate, sed vel in dioecesi Rei, vel in alia tertia. Cum igitur dictus D. Ioannes Reus in oppido Bruxellensi, & dioecesi Mechliniensis resideat; Furnensis vero Capitulum sit sub dioecesi Iprensi, non potest valere aut subsistere hoc Nuntij Apostolici rescriptum, quo D. Ioannes Reus ex sua dioecesi Mechliniensis trahitur ad alienam dioecesin Ipreensem: inde enim reluleat manifesta dicti rescripti nullitas; propter clausulam decreti irritantis dictae Bonifacianae Constitutioni subiectam, in d. c. Statutum §. ult. quae ipso iure irritum & inane decernitur, quicquid contra dictam constitutionem attentari contigerit. Ex qua consideratione praefatus D. Ioannes jurisdictionem dicti D. Episcopi Iprensis certius declinare poterit.

H 2

Plus

Plus perplexæ difficultatis est in ea questione, an simoniaca vel illicita sit concessio, per dictum Capitulum præfato D. Ioanni facta, de percipiendis viginti quinque libris grossorum Flandriæ in absentia, de ius Canoniarum & præbendam in dicta Ecclesia, ratione fructuum, & proventuum eorundem quoad vixerit, eosdemque suos Canoniarum & præbendam retinuerit? Et simoniacum quidem non esse expedite sustineri potest; ideo quod hæc pactio seu conventio nulla ratione veretur aut conspiciatur circa acquisitionem aut præstationem alicuius juris spiritualis, seu spirituali iuri annexi pro re temporali; quod ut simoniæ crimen seu vitium contrahatur, omnimodè necessarium est; ex simoniæ vulgò recepta definitione. *in rub. extra. De simonia.* Neque enim mediante hac pactio seu conventio, vel præfato D. Ioanni, vel Capitulo prædicto ius aliquid in dictis Canoniarum & præbenda acquisitum, aut acquiri adlaboratum est: sed versatur hæc conventio dumtaxat circa iam stabiliter acquisiti beneficii fructus; qui juris spiritualis nihil habent, & in nuda temporalitate consistunt. Vnde est, quod beneficii cuiuscumque fructus per eius possessionem non tantum ad certum & præfixitum tempus (quod nullam habet dubitationem, *Clem. 1. de reb. Eccl. non alienam. c. Querelam de prelati vices suas &c.*) verum etiam pro toto tempore vite sue concedi vel vendi possint, *Præpositus in c. 1. 1. q. 3.* multo magis pro illis aliquid certum constitui ab his, qui præstandorum fructuum obligatione tenentur.

Neque simoniæ pactio aut vitij aliquid in hunc contractum irreperit, per hoc, quod pro impulsiva saltem causa huius tam liberalis & amplæ promissionis prætextitur, quod dictus D. Ioannes Cantuariæ dictæ Ecclesiæ ad manus Capituli resignavit. Nam inde non potest argui simoniæ pravitatis: ob id, quod huiusmodi resignatio non facta sub precedente huiusmodi promissione, nec dicta promissio sub conditione facienda resignationis; id enim directè simoniacum esset: sed post libere, sine ulla pravitatis factam hanc resignationem, ex intervallo temporis: nihil enim prohibet post resignationem aut collationem alicuius beneficii, munus dare, & oblatum licite accipere, non tantum modicum, sed etiam, quod magni pretij est, si modo nulla præcesserit pactio aut conventio. *c. Sicut Episcopum 1. q. 3. c. Etsi quaestiones & ibi Hostien. & Ioan. de Anania num. 5. De simonia.*

Iustior est dubitatio, anne saltem illicita censeri debeat hæc conventio, & omni iure prohibita, ex eo, quod per Bonifacij Octavi constitutionem *inc. fin. de rescript. lib. 6.* ambitiosa vocetur indulgentia perpetua de percipiendis beneficiorum fructibus in absentia? quam ob id idem Bonifacius etiam revocavit, tamquam materiam insolentiae, vagationis, & dissolutionis præparantem; præsertim cum eandem Bonifacij revocationem (quæ quibuscumque non ius commune sed temporalem prohibitionem dumtaxat continere videbatur) ad perpetuam & ad terminos iuris communis reduxerit Concilium Tridentinum, à quo expressè cautum *sess. 6. c. 2. de reformat.* quod nulli privilegia seu indulta perpetua de non residendo, aut de fructibus in

absentia percipiendis suffragentur; nemoq; ob id tuta conscientia fructus in absentia percipere possit, nec illos facere suos, *sess. 13. c. 1. de reformat. & sess. 24. c. 12. de reformat.* Cum itaque hæc assignatio viginti quinque librarum grossorum sit perpetua, hoc est sine ulla temporis præfinitione, *Ioan. Monachi in d. c. fin. de rescript. lib. 6. & sic concepta*, quod illius effectus durare poterit, quoad idem D. Ioannes in vivis esset, *Gloss. in V. perpetuus in d. cap. fin. & ibi Ioan. Monachi nu. 4.* neque restricta ad certum numerum annorum, sed ad numerum incertum, *Phil. Franc. in d. c. fin. nu. 6.* iustà ratione videtur in tam manifesta juris definitione, oppugnari & de nullitate seu inutilitate redargui posse. Potenter sanè hæc tam aperta juris dispositio præfato D. Ioanni resistit, & Capituli intentionem in evertenda hac indulgentia, probabilem omnino facit.

Sed penitiùs inspicendo occurrunt pleraque, quæ hanc Capituli intentionem retundunt, & præfati D. Ioannis, si non per omnia, saltem pro magna parte oppositionem, & huius conventionis promissionisque nedum probabilitatem, sed etiam iustitiam detegunt. * Et in primis quidem, quia illud, quod ex Bonifaciana constitutione *d. c. fin. de rescript. lib. 6. & decretis sacri Concilij Tridentini* ad impugnationem & subversionem huius perpetuæ assignationis & promissionis adfertur, limitatam causam contineat, non ius seu dispositionem universalem: quippe quo sensu, & quam restrictè accipi debeat hæc ambitiosa pactio seu indulgentia prohibitio, manifestè indicant & expriment dicti decreti Conciliaris verba, *d. c. 2. de reformat. sess. 6.* quibus hæc prohibitio restringitur ad ea beneficia, quæ personalem residentiam de iure vel consuetudine exigunt; in cuius generis beneficio ratio dictæ prohibitionis manifestè locum & effectum habere potest: sed ut idem quoque constitutum censetur in beneficiis necessariam personalem residentiam non habentibus aut requirentibus, ex consideratione cessantis rationis in lege seu Canone prohibente, expressa juris ratio non patitur. *Quod dictum 32. de pat. Adigere §. Quamvis de iure patron.*

Cum igitur in hac Collegiata Ecclesiâ Furnensi præcisè (ut præsupponitur) non requiratur personalis residentia, sed usu & consuetudine obtinuerit, Canonicos à residentia absentes esse posse, saltem cum perditione non tantum quotidianarum distributionum, sed etiam alicuius partis seu portionis in grossis fructibus; non potest improbari statutum, consuetudo, aut conventio de præstandis & percipiendis grossis fructibus, seu eorum certa aliqua portio in absentia; si modo non idem permittatur de quotidianis distributionibus, *c. Cum omnes in fin. & ibi Doct. de constitut. Gloss. 1. in cap. Ad audientiam, de Cler. non resident. Gloss. penult. in cap. Dudum 2. de elect. potissimum tunc, cum Ecclesiâ non patitur defectum in necessarijs ministris; aut cum per Capellanos aut alios substitutos beneficijs ex consuetudine deserviri potest, *d. cap. 1. de Cler. non resident. lib. 6.* Si igitur in hac Ecclesiâ hæcenus semper observatum fuit, Canonicos ad personalem residentiam necessariò non teneri, sed absentiam cum diminutione alicuius*

alicujus partis fructuum hactenus semper, saltem de licentia Decani & Capituli, toleratam fuisse (ut regulariter de licentia Prælatorum vel gratiose, vel ex iusta seu probabili causa residentie necessitas relaxari, & absentis fructuum aliqua etiam iusta portio assignari, & præstari potest, *l. Relatum c. Inter quatuor de Cler. non residen.*) iniqua vel illicita reputari non poterit dicta conventio seu absentie indulgentia. Iustæ enim causæ consideratio non ex futuro tantum tempore inspicienda est, sed & ex præterito assumi potest; velut pro remuneratione. Ideoque in proposito casu non hoc tantum inspiciendum, an D. Ioanni hæc gratia facta sit pro futura ejus opera & industria in dirigendis & sollicitandis Capituli negotiis in aula seu Regis Concilijs; verum etiam, quod facta sit pro tunc in præteritum impenso tali labore & præstita opera; velut pro remuneratione & mercede eximij laboris, *l. Qui id quod §. fin. ff. De donat.*

* quæ etiam jure Ecclesiastico non improbat, *d. cap. Etsi quæstiones*; cum qui in negotiis Ecclesiæ occupatus est, juris interpretatione pro præsentis reputetur, *c. Ex parte 1. de Cler. non resid.* Ita ut in proposito satis sit, ad sustinendam hanc indulgentiam, quod à Decano, & Capitulo non sit concessa ex iniusta aut improbabili causa, *d. c. Relatum, & ibi Gloss.* Cum alioqui propius inspiciendo ad verba hujus indulgentiæ, satis deprehendatur per illam D. Ioanni concessam non esse perpetuam absentie indulgentiam, cujus tam libera semper non est potestas; sed in obtinente ex consuetudine hujus Capituli; absentie & non residentie facultate, cum periculo minoris perceptionis fructuum, factam dumtaxat esse pactionem super portione seu quantitate, quam loco fructuum D. Ioannes perciperet: ita ut hoc certo convento pretio viginti quinque librarum D. Ioannes in effectu videatur vendidisse fructus; quod jure permissum esse diximus etiam ad totam vitam beneficiati, *Propositum in d. cap. 1. quæst. 3.*

9 Cæterum ut hæc probabiliter ex parte D. Ioannis sustineri possint ad eum effectum, ut pro præterito tempore usque ad contradictionem Capituli has viginti quinque libras singulis annis exigere jure possit; vehementer tamen veremur, ne idem dici non possit de futuro, & pro tempore post dictam contradictionem secuto: ob id, quod hujusmodi gratiosa per Decanum & Canonicos, qui tempore hujus concessionis superstitibus fuerunt facta concessio, non ita obliget successores, quin ab ea recedere possint; & illam revocare seu illi renuntiare, *c. ut. de Cler. non resident. & ibi Doct.* Quæ quidem revocatio & renuntiatio in præteritum non trahitur, sed in futurum tantum effectum suum operabitur; ita ut D. Ioanni gratiam hanc obtinenti non sit noceitura ante factæ revocationis notificationem, *Phil. Franc. in d. c. ult. de rescript. lib. 6. nu. 5.*

Ex his facile intelligere poterit D. Ioannes, quid in hac causa metueret; quid sperare debeat, & secundum illa decursum hujus litis dirigere: in progressu & disputatione causæ forsitan quædam incurrent vel occurrant, quæ illius faciem in unam vel alteram partem forte alterabunt; sed hæc pro causæ præsentis statu, & secundum proposita.

Conf. Wamelf. Tom. I.

De Transactionibus.

SUMMARIVM.

1. Transactio super instrumento non viso.
1. Instrumento publico qui nititur fundatam & probatam habet intentionem.
2. Iuramentum remitti non potest post commissum perjurium.
3. Perjurus repellitur à limine iudicii.
4. Persuasio falsa plerumque dolum habet, ob quem contractus rescinditur.
5. Transactio non visis instrumentis quando non valeat.
5. Intellectus I. De his D. De Transactionibus.
6. Transactio iurata non visis verbis instrumenti valet.
7. Transactio valet ubi timor latus subest.
8. Transactionis finis est ut a lite recedatur.
9. Pensionis promissio sub beneplacito Papa valet etiam super beneficio curato non valente plus centum denariis annuis.
10. Interesse deberi in facti obligationibus.

CONSILIVM LI.

EX claro, liquido, eoque indubitato instrumento publico fundata est intentio Domini Ioannis Valerij V. I. Licentiatum hujus causæ Actoris, adversus Dom. Davidem Metsum Rectorem Ecclesiæ parochialis de Kerckhove Reum: cujus instrumenti contenta, hoc est, transactionem & conventionem inter Actorem & Reum de procuranda reservatione, constitutione, & assignatione annuæ pensionis quadraginta octo florenorum super fructibus beneficii Ecclesiastici, seu beneficiorum Ecclesiasticorum sub beneplacito & interveniente auctoritate S. D. N. Papæ, aut alterius ad hoc potentiam habentis, idem Reus quoque aperte confessus est; & eo non consistente, per testimonia ex parte ipsius Rei in hac causa recepta, sufficienter probata sunt: ut etiam Reus adversus hujusmodi instrumentum aut illius contenta, de re vel omnino non, vel non eo modo, quo in eo continetur acta nihil proponit, nec ipsum instrumentum oppugnat; sed externis quibusdam exceptionibus utitur, de quibus solis discutiendis labor suscipiendus est. * Nam qui ex publico in publicam formam redacto instrumento agit, non tantum fundatam, sed etiam probatam, non probandam intentionem habere dicitur: cum hujusmodi instrumentum apparentem veritatem contineat, nec fori discussione seu disceptatione indigeat, *Bald. in l. Imperator post princ. de statu hom. & in l. 2. C. Quando scilicet vel privat.* quia rem claram & manifestam facit, *l. fin. & ibi gloss. 1. C. De reb. credit. c. Cum olim de verb. signif. Bartol. in l. 1. versic. venio ad quæstiones de op. novi mun.* Et tantum abest ut Reus fidem instrumenti oppugnet, ut etiam plura quam in eo continentur, inter eum & dictum Actorem acta esse constentur, per exhibitum pro ipsius parte instrumentum Episcopalis absolutionis à juramento ad effectum agendi & defendendi; quod juramentum idem Reus supplicando suo Episcopo Tornacensi pro impetranda ea absolutione narravit, & narrando confessus est, *l. cum præsum C. de liber. causa, se*

H 3

præ-